

Струка (назив):	КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ	
Занимање (назив):	МУЗИЧКИ САРАДНИК / МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ	
Предмет (назив):	ТЕОРИЈА МУЗИКЕ	
Опис (предмета):	СТРУЧНО ТЕОРИЈСКИ	
Модул (наслов):	ОСНОВЕ МУЗИЧКЕ ПИСМЕНОСТИ 1	
Датум: август, 2020.	Шифра:	Редни број:
Сврха		
Модул је намијењен музичким сарадницима – теоретичарима и музичким извођачима и представља основу за изучавање других, сложенијих музичко-теоријских дисциплина, као и за практично музицирање. Теорија музике, као саставни дио музичког описмењавања, обезбјеђује схватање музичког тока и разумијевање нотног текста. Модули представљају репетиторијум градива из основне музичке школе и имају сврху да обједине и допуне раније стечено музичко знање и вјештине на настави солфеђо и теорије музике. Конкретно, кроз овај модул ученици треба да овладају нотним и тонским системом, ритмом, метром, тонским низовима и лjestвицама.		
Специјални захтјеви / Предуслови		
<ul style="list-style-type: none"> - Завршена основна школа. - Завршена основна музичка школа. - Положен пријемни испит. 		
Циљеви		
<ul style="list-style-type: none"> - Трајно усвајање знања и вјештина из области теорије музике - Оспособљавање ученика за брзо читање и репродукцију тонских висина и ритмичких трајања. - Постављање сигурне основе за даље изучавање хармоније, контрапункта, музичких облика и напредовања у солфеђу. - Развијање способности брзог музичког, логичког, креативног и апстрактног мишљења, уопштавања и закључивања из области теорије музике. - Олакшавање тумачења и извођења нотног текста. - Успостављање координације и корелације између наставних дисциплина главних и стручних предмета. 		
Теме		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Звук (основне карактеристике, дефиниције и елементи звука) 2. Нотно писмо (трајање звука, нотни знаци, именовање тонова и октава, нотни / тонски систем, кључеви, музичка динамика) 3. Ритам и метар (ритмичке врсте и ритмичке фигуре савладане у основној музичкој школи, мјера, такт, акценат, темпо, орнаменти) 4. Тонски низови и лjestвице (тетрахорд, пентахорд, дијатонске, хроматске, енхармонске и мјешовите лjestвице) 		

Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			
1. Звук	<ul style="list-style-type: none"> - објасни појам звука и музичке умјетности; - наведе основне карактеристике звука; напише и препозна ноте по трајању и по висини тонова;	<ul style="list-style-type: none"> - препозна и наведе звукове одређене и неодређене висине; - аудитивно и визуелно препозна, разликује и именује одређене звучне појаве и ознаке за трајање, висину, јачину, и боју звука (инструмента/гласа);	<ul style="list-style-type: none"> - разликује појмове звук и музика.	<ul style="list-style-type: none"> - објасни и дефинише ученицима појмове звук и музичка умјетност; - укаже ученицима теоријски и практично на особине звука и знаке за трајање, висину, јачину и боју звука; - ради на развоју самосталног мишљења; - ради на развоју вјештина и навика код ученика - исту појаву приказује и објашњава на више начина; - теоријска тумачења константно повезује са нотним текстом и звучним представама;
2. Нотно писмо	<ul style="list-style-type: none"> - именује, визуелно препозна и запише све тонске висине у виолинском и бас кључу; наброји и именује октаве; наведе опсег свог инструмента и гласа; - разликује појам ноте и тона; - да наведе, препозна и запише тонска трајања и паузе; зна да објасни ритмички стожер и изврши груписање нота помоћу ребара; - да наведе знаке за понављање; - препозна и именује одређени број ознака и скраћеница за динамику, темпо, агогику и артикулацију.	<ul style="list-style-type: none"> - написане тонске висине препозна и одсвира на клавијатури (на свом инструменту) развијајући тако и слушне представе заданих тонских висина; - прати нотни текст по широкој хоризонтални линијског систем; - да идентификује и запише знаке за понављање (одсјека, варијанте, такта, нота и групе нота); - кратку музички заокружену целину нтерпретира на свом инструменту или гласом на основу задате динамике и артикулације.	<ul style="list-style-type: none"> - чита и пише нотни текст. - процјени сам себе и свој рад на познавању нотног писма.	<ul style="list-style-type: none"> - објасни ученицима линијски/нотни и тонски систем и висине тонова тј. њихове позиције у оба кључа (виолински и бас кључ); - антиципира рад на савладавању Це-кључева на настави солфеђа.; - визуелну представу тонских висина и трајања повеже са слушном представом, како би остварио корелацију са наставом солфеђа и вокалном/ инструменталном наставом; - инсистира на правилном и прегледном писању нотног текста; - упознаје ученике са дигиталним записивањем нотног текста; - користи визуелна наставна средства (табулаторе, прегледне схеме) за боље уочавање и схватање одређених музичких појава и појмова; - примјењује информационе комуникационе технологије у настави; - упозна ученике са знацима за репетицију;

				<ul style="list-style-type: none"> - инсистира на домаћим задацима; - кроз нотне и звучне примере ученике упозна са одређеним бројем ознака за динамику и артикулацију.
3. Ритам и метар	<ul style="list-style-type: none"> - да дефиниције ритма, мјере, метра, фразе и такта; - наведе поделу ритма (изоритам и метаритам) и ритмичких врста (према броју и врсти потеза при тактирању); - прикаже и објасни различите метричке ознаке и њихове јединице бројања; - препозна и именује ритмичке фигуре (постављене на настави солфеђа); - репродукује дефиницију темпа и наведе одређени број ознака за темпо и карактер музичког дела; - разликује ритмички од метричког акцента; - објасни и наведе примјере полиметрије и аметрије; - препозна и изведе 	<ul style="list-style-type: none"> - аудитивно (помоћу тактирања) и визуелно препозна и интерпретира различите ритмичке врсте (дводјелне, тродјелне и мјешовите) - аудитивно и визуелно опажа и интерпретира постављене ритмичке фигуре; - запише нотна трајања, одреди акценте и мјеру. - да разликује предтакт и узмах; - репродукује примјере равномјерне пулсације (корални ритам); - ритмички чита/свира инструктивне примјере и примјере из музичке литературе у различитим мјерама и темпима. - адаптира извођење према датом темпу; -самостално искомпонује краћу ритмичко-мелодијску линију у задатом ритму; 	<ul style="list-style-type: none"> - прави разлику између термина ритам, мјера, метар, такт; - опази, препозна и репродукује обрађене ритмичке врсте фигуре појаве кроз инструктивне примјере и примјере из литературе. 	<ul style="list-style-type: none"> - ученике научи дефиниције ритма, метра, фразе и такта и укаже на разлике између ових термина. - упозна ученике са класификацијом ритма и ритмичких врста; - поставља и тумачи ритам увек полазећи од звука (кроз народне или умјетничке пјесме и инструменталне примјере) ка нотној слици и од ритма ка метру; - прикаже начине тактирања и примењује их; - развија код ученика способност праћења нотног текста по широкој хоризонтални линијског система и способност равномјерне пулсације и читања. - звучно презентује, визуелно прикаже и објасни ритмичке фигуре (дводијелне, тродијелне, четвородијелне и осмодијелне подјеле, пунктиране и обрнуто пунктиране фигуре, синкопе, контртан, триоле и неправилне ритмичке групе) а које су постављене и на настави солфеђа и вокалној/инструменталној настави; - свако тумачење ритмичке врсте или фигуре треба да прати нотна слика и мелодијски клише; - развија код ученика музичку креативност; - за савладавање ритмичких врста и фигура примјењује анализу музичких дјела и литературе коју ученици свирају/пјевају на главном предмету или упоредном клавиру; - перманентно ради на повезивању теоријског и практичног знања; - објасни појам предтакта и узмаха кроз примјере - ученике упозна и са појмом и врстама темпа;

	одређене тонске украсе – орнаменте.	- да сам уочи, исправи и допуни одређене грешке у задатим примјерима.		<ul style="list-style-type: none"> - ради на даљем развоју способности ритмичког читања у корелацији са наставом солфеђа; - упозна ученике са терминима полиметрија и аметрија; - упозна ученике са одређеним орнаментима у музици (предудар, пралтрилер, мордент, шлајфер, групето и трилер).
4. Тонски низови и љествице	<ul style="list-style-type: none"> - наведе тонске низове (трихорд, тетрахорд, пентахорд и хексахорд). - именује тонове тетрахорда модалног и дур-мол система. - класификује љествице на дијатонске, хроматске и дијатонско-хроматске (мјешовите) и зна да их дефинише. - класификује дијатонске љествице дур-мол система. - наведе елементе љествице и репродукује дефиниције термина степен, ступањ и тетрахорд. - именује хроматске и дијатонске полустепене навише и наниже. - изговори напамет квинтни круг навише и наниже. - именује и запише 	<ul style="list-style-type: none"> - од слободно датог тона именује абecedом и интерпретира задате тонске низове навише и наниже. - препозна и запише аудитивно репродукован тетрахорд навише или наниже од задатог тона. - опажа и интонира гласом и инструментом задату љествицу - препозна и запише звучно репродукован љествични низ навише или наниже од задатог тона. - опажа и разликује дурски и молски тонски род. - брзо наведе и именује тонове паралелне и истоимене љествице супротног тонског рода. - транспонује одређене тонске низове и љествице на другу тонску висину или тоналитет. 	<ul style="list-style-type: none"> - процјени сам себе и свој рад на познавању тонских низова и љествица. 	<ul style="list-style-type: none"> - упозна ученике са одређеним тонским низовима кроз примјере из народне традиционалне музике и народне музике умјетнички обрађене; - обнови/постави све дурске и молске љествице поштујући смјер наставе: звук – слика – тумачење - од ученика захтијева брзо изговарање тонова одређене љествице или тонског низа абecedом. - кроз визуелне схеме приказује и упоређује љествице и тетрахорде. - упозна ученике са модусима (староцрквеним љествицама) на примјерима модалних мелодија као припрема за рад на модусима на настави солфеђа; - објасни и увјежбава са ученицима квинтни круг навише и наниже; - укаже на звучну и теоријску блискост паралелних и истоимених љествица. - захтијева од ученика да путем анализе уоче карактеристике одређеног модуса и припадност дурском или молском типу. - укаже ученицима на карактеристике модуса „чистих боја“ (јонски, дорски и фригијски) - упозна ученике са љествицама са простора Балкана. - објасни основне карактеристике хроматских, цјелостепених и енхармонских љествица. - ради константно на савладавању многостраности тонова и тонских низова.

	<p>тонове свих врста дурских и молских љествица.</p> <ul style="list-style-type: none"> - од задатог тона именује и испише тонове четири основна модуса. - укаже на одређене сличности и разлике између љествица дур-мол и модалног система. - именује тонове пентатонских љествица - запише тонове балканског мола од задатог тона. - именује тонове хроматских љествица - енхармонски замјени љествицу - именује тонове цјелостепене љествице - препозна написано љествично кретање - кроз анализу задатог музичког дјела или његовог дијела препозна љествице, тетра хорде, дијатонске и хроматске полустене и степене. 	<ul style="list-style-type: none"> - опажа и интонира тонске висине у задатом тоналитету - брзо примјењује многостраност тонова и тонских низова. - на основу научених љествица брже и прецизније препознаје тоналитете. - препозна и запише одговарајуће модалне мелодије . - препозна и запише одговарајуће хроматске низове и љествице -самостално komponује краћу музичку реченицу у задатом тоналитету. - да сам уочи, исправи и допуни одређене грешке у задатим примјерима. - препозна љествице на основу повисилица и/или снизилица у предзнаку. 		<ul style="list-style-type: none"> - кроз анализу адекватних нотних примјера из умјетничке и инструктивне литературе повезује знања из теорије са практичном примјеном. - континуирано и перманентно увјежбава са ученицима одређене музичке појаве, дефиниције и термине кроз различите наставне дисциплине и вјежбе. - ради на интонирању и опажању појединачних и групе тонова у тоналитетима који су обрађени на настави солфеђа. - ради на интонирању и опажању љествица у тоналитетима који су обрађени на настави солфеђа. - инсистира на правилном и прегледном писању нотног текста - инсистира на изради домаћих задатака;
Интеграција				
Корелација са наставом солфеђа, главним и стручним предметима.				
Извори				

- Деспић, Дејан. (1997). *Теорија музике*. Београд:Завод за уџбенике и наставна средства.
- Vasiljević, M. Zorislava (2006). *Metodika muzičke pismenosti*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva
- Васиљевић, З.,Дробни, И.,Каран, Г., Ђалић, М. (2000). *Солфеђо са теоријом музике за I разред средње музичке школе (треће издање)*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средстава
- Васиљевић, З., Дробни, Т. (2001). *Теорија музике: сликом до схватања – вјежбом до знања*. Српско Сарајево:Завод за уџбенике и наставна средства.
- Живковић, М., Петковић, И. (2019). *Хармонија на диркама*. Београд: Креативни центар
- Živković, M. (1979). *Metodika teorijske nastave*. Beograd: Fakultet muzičke umetnosti.
- Тајчевић, Марко. (1994). *Основа теорије музике*. Београд: Просвета.

Оцјењивање

Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи. О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модула.

Приликом оцјењивања процјењују се:

Важност тематских јединица	Назив тематске јединице	Усмено излагање	Тест	Испит
15 %	1. Нотно писмо	*	*	*
15 %	2. Ритам и метар	*	*	*
20 %	3. Љествице	*	*	*

Усмена и писмена провјера знања.

ИСПИТНИ ЗАХТЈЕВИ:

Писмени дио испита се састоји у цјелокупној провјери пређеног градива путем теста, којим се провјерава стечено знање из области нотографије, ритма, љествица и њихових врста.

Струка (назив):	КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ	
Занимање (назив):	МУЗИЧКИ САРАДНИК / МУЗИЧКИ ИЗВОЂАЧ	
Предмет (назив):	ТЕОРИЈА МУЗИКЕ	
Опис (предмета):	СТРУЧНО ТЕОРИЈСКИ	
Модул (наслов):	ОСНОВЕ МУЗИЧКЕ ПИСМЕНОСТИ 2	
Датум: август, 2020.	Шифра:	Редни број:
Сврха		

Модул је намијењен музичким сарадницима – теоретичарима и музичким извођачима и представља основу за изучавање других, сложенијих музичко-теоријских дисциплина, као и за практично музицирање. Теорија музике, као саставни дио музичког описмењавања, обезбјеђује схватање музичког тока и разумијевање нотног текста. Настава овог модула бави се тумачењима и систематизацијом, те практичним вјежбама, усменим и писменим, кроз које ће се поуздано овладати интервалима, акордима и тоналитетима.

Специјални захтјеви / Предуслови

- Завршена основна школа.
- Завршена основна музичка школа.
- Положен пријемни испит.

Циљеви

- Усвајање знања и вјештина из области интервала, акорада и тоналитета.
- Темељно овладавање појмовима који ће послужити као основа за изучавање других музичко-теоријских дисциплина и за практично музицирање.
- Развијање брзог музичког, логичког мишљења у препознавању тоналитета у примјерима из литературе

Теме

1. Интервали (термин и класификација интервала, практични рад са интервалима).
2. Акорди (појам, облици и типови акорада, љествични акорди и њихова многостраност, практични рад са акордима).
3. Тоналитет (појам, функције у тоналитету, каденце, штимови, хармонске везе, дијатонске модулације, мутација, практична примјена).

Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике Наставник треба да:
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			
1. Интервали	<ul style="list-style-type: none"> - објасни термин двозвука/интервала и зна да наведе све начине подјеле интервала. - брзо именује хроматске и дијатонске полустепене навише и наниже. - брзо изговара све интервале по величини и врсти од задатог тона навише и наниже. - транспонује	<ul style="list-style-type: none"> - брзо и тачно идентификује и репродукује дијатонске и хроматске двозвуке /интервале у тоналитету и од слободно задатог тона. - препозна интервале по величини и врсти; - препозна и примјени обртаје интервала, енхармонске, мелодијске и хармонске интервале, консонанце и дисонанце (увијек и са ослоном на реалан звук).	<ul style="list-style-type: none"> - опази, идентификује и репродукује обрађене интервале. - да кроз анализу одређеног музичког дјела сам идентификује и обиљежи шифрама интервале. - процјени сам себе и свој рад на интервалима.	<ul style="list-style-type: none"> - упозна ученике са термином двозвук/интервал, полустепен и цијели степен). - изврши и прикаже подјелу интервала према звучности, именима (величини), врсти, начину извођења (мелодијски и хармонски). смјеру кретања (навише и наниже). - објасни подјелу на основне/просте и сложене интервале. - укаже на односе величине и врсте интервала. - обнови/научи ученике мотиве/пјесме за одређене карактеристичне мелодијске скокове (интервале) у одређени ступањ љествице.

	<p>љествичне интервале у друге тоналитете.</p> <ul style="list-style-type: none"> - на основу наученог ланца дурских квинтакорда именује интервале. - објасни улогу напамет наученог ланца дурских квинтакорда у процесу усвајања знања о интервалима. - конструише и напише обртаје, основне и сложене интервале навише и наниже од задатог тона. - обиљежи шифрама све интервале. - уочи и исправи грешке у нотном тексту према шифрама интервала. 	<ul style="list-style-type: none"> - интонира научене мотиве/пјесме за скокове у одређени ступањ/ интервал љествице - записује двозвуке и двогласне диктате. - препозна и интонира задати интервал као скок из једног у други ступањ одређене љествице/ тоналитета. - запише и одсвира задати интервал на клавиру и свом инструменту - да кроз анализу нотног текста препозна, именује и обиљежи интервале. - да сам саставља и рјешава задатке у вези са интервалима. - испише шифре испод исписаних интервала. 		<ul style="list-style-type: none"> - ради на транспоновану мотива за интонирање научених мелодијских скокова (интервала). - ради паралелно на интонирању и опажању двозвука/ интервала у тоналитету и од слободно задатог тона. - рад на опажању интервала изводи уз схематски /табеларни приказ интервала по групама. - приликом рада на опажању двозвука/интервала свира симултано и брзо у разним регистрима. - објасни и визуелно прикаже рад на обртајима интервала. - прикаже рад на разрјешењу дисонантних интервала. - посвети посебну пажњу практичним вјежбама, усменим и писменим, при чему треба да инсистира на брзини одговора; - теоријска тумачења и вјежбања интервала константно повезује са нотним текстом и звучним представама. - објасни улогу напамет наученог ланца дурских квинтакорада у процесу усвајања знања о интервалима. - прикаже љествичне интервале у дијатонским љествицама. - укаже на карактеристичне интервале у модусима. - инсистира на домаћим задацима. - користи ИКТ у раду на интервалима.
2. Акорди	<ul style="list-style-type: none"> - објасни термин акорда и зна да наведе све облике и све типове акорада (дијатонски и хроматски); - на основу наученог 	<ul style="list-style-type: none"> - препозна и конструише све врсте акорада, све њихове облике – основни и обртаје; - брзо и напамет изговара ланац дурских квинтакорда; 	<ul style="list-style-type: none"> - опази, идентификује и репродукује обрађене акорде. - да кроз анализу одређеног музичког дјела сам идентификује и обележи шифрама акорде. 	<ul style="list-style-type: none"> - пружи основна тумачења о акордима у свим облицима; - звучно и визуелно постави акорде. - научи ученике и објасни улогу напамет наученог ланца дурских квинтакорда у процесу усвајања знања о акордима. - пружи објашњења о љествичним

	<p>ланца дурских квинтакорда именује све трозвуке дијатонског типа;</p> <ul style="list-style-type: none"> - објасни улогу ланца дурских квинтакорда у процесу усвајања знања о акордима; - брзо абecedом именује све трозвуке и четворозвуке дијатонског типа навише и наниже од задатог тона; - изговара све љествичне трозвуке и четворозвуке у свим врстама дура и мола те прикаже многостраност љествичних квинтакорда; - транспонује одређене облике акорда на друге тонске висине - конструише и нап-ише обртаје акорада навише и наниже од задатог тона. 	<ul style="list-style-type: none"> - препозна и изведе љествичне акорде и њихову многостраност; - интонира консонантне и дисонантне акорде од слободно задатог тона навише и наниже; - аудитивно опажа и идентификује - идентификује и примјени доминантни септакорд и обртаје, као и остале септакорде у основном облику (увијек и са ослонцем на реалан звук); - звучно препозна и интерпретира све разматране акордске појаве; - све разматране акордске појаве препозна у примјерима из литературе; - уочи и исправи грешке у нотном тексту према шифрама акорада. 	<ul style="list-style-type: none"> - процјени сам себе и свој рад са акордима. 	<p>акордима и њиховој многостраности;</p> <ul style="list-style-type: none"> - укаже на сличности и разлике између одређених акорада; - пружи основна тумачења о доминантном септакорду, његовим обртајима, као и о осталим септакордима у основном облику; - посвети посебну пажњу практичним вјежбама, усменим и писменим (увијек и са ослонцем на реалан звук), при чему треба да инсистира на брзини одговора; - ради на интонирању и опажању акорада у складу са наставом солфеђа. - ради паралелно на интонирању и опажању акорада у тоналитету и од слободно задатог тона. - рад на опажању акорада изводи уз схематски /табеларни приказ акорада по звучности, врстама и облицима. - приликом рада на опажању врсте акорада свира симултано и брзо у разним регистрима. - инсистира на домаћим задацима; - све разматране акордске појаве и примјени у пракси прикаже и кроз практичне примјере из музичке литературе; - инсистира на домаћим задацима;
3. Тоналитет	<ul style="list-style-type: none"> - објасни термин тоналитет; - прави разлику између термина тоналитет, љествица, тоналност и акорд; - објасни термин тритонус и његову 	<ul style="list-style-type: none"> - препозна и изгради акорде на основним функцијама у задатом тоналитету; - интерпретира (гласом/инстру-ментом) различите варијанти каденце; 	<ul style="list-style-type: none"> - процјени сам себе и свој рад на познавању тоналитета. 	<ul style="list-style-type: none"> - упозна ученике са терминима тоналитет и тоналност; - научи ученике три основне функције у тоналитету; - упозна ученике са термином тритонус; упозна ученике са стабилним и лабилним тоновима у тоналитету; - научи и представи ученицима хармонске

	улогу у успостављању тоналитета; - наведе три основне функције у тоналитету; - препозна и разликује савршену и несавршену каденцу; - наведе све акорде на главним и споредним ступњевима; - кроз анализу музичког дјела препозна и обиљежи тонални скок, мутацију и дијатонску модулацију.	- зна да сам искомпонује каденцу у задатом тоналитету, ритмичкој врсти и уз примјену одређених ритмичких фигура; - интонира и опажа штимове тоналитета; - опажа и идентификује строге хармонске везе (исписивањем нота у линијском систему и/или шифри акорада); - напамет репродукује одређени број примјера за боју тоналитета; - опажа и интонира строге хармонске везе; - аудитивно опази тонални скок, мутацију и дијатонску модулацију; - компонује мелодију у задатом тоналитету; - испише и обиљежи хармонске функције у задатом музичком примјеру; - користи одређене софтвере за рад на хармонским везама и тоналитетима.	функције и њихове представнике (акорди на главним и споредним ступњевима); - упозна ученике са савршеним и несавршеним каденцама; - ради на интонирању и опажању штимова; - научи ученике да репродукују одређени број музичких примјера напамет за трајно фиксирање боје тоналитета; - ради на опажању и интонирању строгих хармонских веза те развоју хармонског слуха; - ради на развоју музичке меморије; - упозна ученике са могућностима промјене тоналитета: са тоналним скоком и са дијатонским модулацијама у паралелни, доминантни и субдоминантни тоналитет; - објасни процес мутације; - све научене и обрађене појаве и термине повезује са примјерима из музичке литературе, домаће и стране, што олакшава разумијевање и трајно памћење одређених појмова; - примењује анализу композиција и инструктивних примјера са наставе солфеђа и главних предмета како би се успоставила корелација између стручних и главних предмета. - све наведене тематске области у програму појединачно приказане комбинује, практикује и узајамно прожима како би се остварила и корелација и координација између наставних дисциплина; - примењује ИКТ у настави.
Интеграција			

Корелација са наставом солфеђа, главним и стручним предметима.

Извори

- Деспић, Дејан. (1997). *Теорија музике*. Београд:Завод за уџбенике и наставна средства.
- Vasiljević, M. Zorislava (2006). *Metodika muzičke pismenosti*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva
- Васиљевић, З.,Дробни, И.,Каран, Г., Ћалић, М. (2000). *Солфеђо са теоријом музике за I разред средње музичке школе (треће издање)*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства
- Васиљевић, З., Дробни, Т. (2001). *Теорија музике: сликом до схватања – вјежбом до знања*. Српско Сарајево:Завод за уџбенике и наставна средства.
- Живковић, М., Петковић, И. (2019). *Хармонија на диркама*. Београд: Креативни центар
- Živković, M. (1979). *Metodika teorijske nastave*. Beograd: Fakultet muzičke umetnosti.
- Тајчевић, Марко. (1994). *Основа теорије музике*. Београд: Просвета.

Оцјењивање

Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи. О техникама и критеријима оцјењивања ученике треба упознати на почетку изучавања модула.

Приликом оцјењивања процјењују се:
Усмена и писмена провјера знања.

ИСПИТНИ ЗАХТЈЕВИ:

Писмени дио испита се састоји у цјелокупној провјери пређеног градива путем теста, којим се провјерава стечено знање из области интервала, акорада и тоналитета.

Важност тематске јединице	Назив тематске јединице	Усмено излагање	Тест	Испит
15%	Интервали	*	*	*
15%	Акорди	*	*	*
20%	Тоналитет	*	*	*

Радно тијело које је припремило модуле:

1. Др Саша Павловић, ред.проф., члан из реда универзитетског наставног особља,
2. МА Давид Масикоса, виши асист., члан из реда универзитетског наставног особља,
3. МА Младен Јанковић, асист., члан из реда универзитетског наставног особља,
4. Лазар Радоја, члан из реда васпитно-образовног особља.